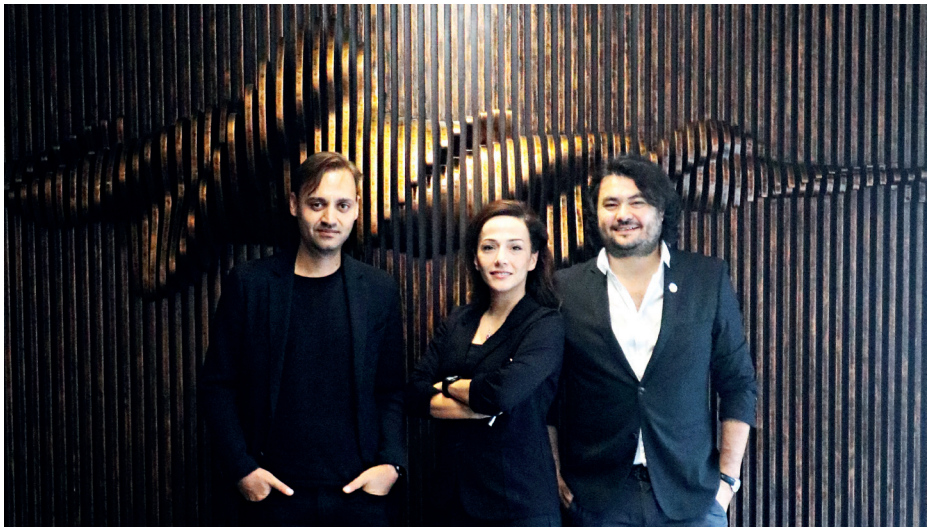

Fotoğraflar: Gürkan Akay

Toplantı odası, parametrik heykel.

Ofiste Sanat

Dr. Pınar Sipahi

Teknolojik gelişimler, mekan yaratma alanının -ilk çizgiden, son montaja kadar- her aşamasına yenilikler getiriyor. Bu yeniliklerle forma, konfora, hıza ve yeni deneyimlere daha kolay erişiliyor. Bununla beraber, fiziki çevreleyenlerin değişimine rağmen, insan psikolojisinin ihtiyaçları değişmiyor. Maslow'un (1943) hiyerarşisi açısından ele alındığında, kimi insani ihtiyaçlarımız türümüz var olduğu süre boyunca değişmeyecek. Ait olma ve değer ihtiyaçları karşılandıkça kendini gerçekleştirme potansiyeli yükselecek.

Ofisler, kullanıcıları için geçici ve kısıtlı olmaktan ziyade, günlük hayatın zaman ve eylem yoğunluğunun diğer yaşam alanlarına göre daha fazla yer aldığı mekanlar. Dolayısıyla ofis tasarımı, mekan-insan diyaloğunda küçük detayların ana kararlar kadar güçlü olabildiği yakınlaşma ve yoğunlaşma aralıkları sunar.

Zevi'nin (1948) "Ben'in mimari öğelere doğru genişlemesinin bilim temelinde analizi" şeklinde yorumladığı -Einfühlung- düşüncesi, basit geometrik şekillerin bile insan psikolojisi üzerinde güçlü etkilerinin olduğunu savunuyor. Bu bağlamda mimarinin ve iç mimarinin günümüzde ulaştığı çözüm çeşitliliğinde, seçimlerin insan psikolojisi üzerindeki etkileri karşımıza çıkıyor.

Ofis Tasarımı ve Kurumsal Kimlik

Kurumsal bir bütünün parçası olan ofisler için, Maslow'un hiyerarşisindeki ait olma, itibar, prestij gereksinimlerinin karşılanması, kurumsal kimliğin oluşturulduğu ilk aşamadan itibaren önem taşıyor. Bu doğrultuda mekan ve donatı tasarımının da bu ihtiyaçları en doğru şekilde karşılayabilecek nitelikte ele alınması gerekiyor. Araştırma yürütmekten, varlık yönetimine geniş bir perspektife uzanan kurumsal tasarım sürecinin merkezinde ise "kimlik tasarımı" yer alıyor.

Mimari ve iç mimari kararlarda çevre ve araçlar, ilişkileriyle kurumun varlıklarını meydana getiriyor. Bu varlıkların, kurumun ürün, sunum ve yayınlarıyla aynı dili taşıyan, durum analizi (kurum vizyon ve misyonu), estetik stratejinin belirlenmesi ve tasarım elemanlarının oluşturulması süreçlerini takip etmesi üzerinden üretilmesi gerekiyor. Bu sayede oluşan kurumsal kimlik, mekanda beklenen ait olma ve değer ihtiyaçlarını (itibar, güven, birlik içinde olma) karşılayabiliyor.

Günümüzde kurumsal kimliğin önemini ve değerini yükselten en öncelikli faktörlerden bir tanesi, mimari ve iç mimari tasarımın da bu süreçle bütünleşik olarak yaratılması ile mümkün. Bu süreç, kimi zaman mevcut bir yapının içinde yeni bir iç mimari tasarım ile, kimi zaman da bir yapı tasarımının ilk aşamasından itibaren sürece dahil olması şeklinde gelişiyor. Kurum binalarının, ofis düzenlemelerinin, çevre düzenlemelerinin, grafik tasarımlarının, kısacası kurum kimliğinin oluşturulması farklı disiplinlerin kurum kimliği doğrultusunda bir arada çalışmasını gerektiriyor.

İç Mimar Aykut Mete ve Tasarımcı-Küratör Efe Korkut Kurt, "Başar Kimya Ofis Tasarımı" projesinde kurumsal kimliğin iç mimari ve sanat varlıkları ile bütünleşik bir dilde bir araya gelmesini sağlayan, başarılı bir kurguya imza attılar. Proje, her mekan için özel üretilmiş detaylar ve sanat işleri ile iç mimari ve sanat birlikteliğinin başarılı sonuçlarını yansıtıyor.

Aykut Mete yalın, net ve kolay anlaşılır bir tasarımcı. Projelerindeki kurumsal kimlik ilişkisini "Kurum kimliğini bazen direkt projelere yansıtırken bazen de bir oyuncu gibi müşterinin özelinde kurguladığımız rolü projelere yansıtmaya çalışıyoruz" şeklinde tanımlıyor. Tasarımlarında yalın ve güçlü çözümlere ulaşırken sahneledikleri mekanlarda da hissiyatı arttırmak için malzemenin doğal olması konusunda seçici bir tavırları var. Temelde yalın detaylara sahip, çok sesli veya az sesli malzeme seçimleriyle çeşitlendirdikleri, net ama güçlü mekan tanımlarına sahip projeler üretiyorlar.

Aykut Mete ve Team Project, Başar Kimya Ofis tasarım ve uygulamalarında sanat çalışmalarının öne çıktığı ve tüm iç mimari tasarımın ana unsurlarından bir tanesine dönüştüğü süreci şöyle özetliyor: "Başar Teknoloji projemizin tasarım kurgusunda mekan öncelikli belirleyici

oldu. En-boy oranına göre yüksekliğin az olması bizi, yansıyan yüzeyler ile hacim algısını kırmaya yönlendirdi. Mekanın, tasarımı bu kadar meşgul etmesinden dolayı, firmanın kimliğini ve firma adına oluşturmak istediğimiz hikayeyi anlatmak için sanatı ön plana çıkarmak akıllıcaydı. Bu aklı bizimle birlikte yürütmesi için bakış açısı ve uygulama becerisi yüksek bir ekip olan ALAN Project ile ilk toplantı sonrası çalışmaya karar verdik. Müşterinin de aktif katılımı ile resim, heykel ve enstalasyon çalışmalarını belirledik.

Firmanın teknolojik alt yapısına gönderme yapmak için eski floppy disklerden kurgulanmış tabloları kullandık. Makine kullanımı vurgulamak için de hareketli bir çark sistemi tasarladık. Yapılan üretimin karmaşık yapısının soyut ama güçlü anlatımı için parametrik bir enstalasyon, ofis içinde yarattığımız iç bahçe için metal kuşlardan oluşan enstalasyon, yemekhane için duvar enstalasyonları, yönetici odası için yağlı boya tablo ile heykel çalışmaları gibi bir çok çalışmayla, Team Project'in tasarım anlayışına uygun, net bitişlere sahip, sessiz duran mekan tasarımımızı, sanatın uyarıcı-canlandırıcı diliyle ve etkisiyle daha iyi anlattığımızı düşünüyorum."

Mekana Özel Sanat

Alan Project Art Solutions & Consultancy, sanat üretiminin mimari proje süreçleriyle birlikte veya mimari mekanın değişkenlerine uygun gerçekleşmesi için kurulmuş bir oluşum. Bu noktada ağırlıklı olarak sanatın gücünü mimari tasarım süreçlerine dahil etmeyi tercih eden ve bu vizyona sahip olan mimarlar ve iş verenler ile çalışıyorlar. Ofis projeleri, Alan grubunun ağırlıklı çalıştıkları konulardan bir tanesi. Bir iş yeri ciddiyeti içinde kalarak motive edici, çalışanlara ve ziyaretçilere şirketin duruşunu ve kimliğini yansıtması gereken çalışmaları sanat eserleri aracılığı ile destekliyorlar. Yine mimari tasarım kararları çerçevesinde ortaya konulan öncelikler ve konsept kararlar doğrultusunda çok çeşitli tarz, tip ve nitelikte çalışmalar üretilerek projeye dahil ediliyor.

Alan Project, farklı mekanlar için özel sanat işleri üretirken sanatın insan psikolojisi üzerindeki etkilerini kaynak alarak ilerliyor. Mekansal/bilişsel bu etkiler; estetik (renk, doku, biçim, ışık, malzeme, içerik), yön bulma (nirengi noktaları, girişler, bekleme alanları), imaj (güvenilirlik, kurumsallık, kültürel altyapı, profesyonellik ve akustik olarak sıralanıyor.

Giriş, metal çarklar.

Konuları bu eksendeki iyileştirmeler yönünde bir öncelik ve gereklilik olarak belirlenmiş. Efe Korkut Kurt, çağdaş sanat üretimine paralel sürdürdüğü akademik çalışmalarını da "kamusal alanda sanat" üzerine yapıyor. Dolayısıyla üretilen sanat işleri, kişisel tercihlerin yanı sıra bilimsel bir gerçekliğe oturan seçimlerle tasarlanıyor.

Proje kapsamında üstlendiği sanat danışmanlığı süresince, hem sanatsal tasarım çalışmalarını hem de üretim aşamalarını gerçekleştiren Efe Korkut Kurt, alınan başarılı sonucu şu şekilde tanımlıyor: "Başar Kimya Ofis Tasarımı projesinde Team Project ile çalışma sürecimiz projenin her aşamasında çok akıcı ve üretken ilerledi. Aykut Mete'nin iç mimari tasarım ve uygulama süreçlerindeki bilgi ve becerisi ve firma sahibi Seda Başar'ın vizyoner ve sanatsever yaklaşımı sürecin nitelikli sonuçlar vermesi açısından belirleyici oldu. Proje kapsamında yer alan birçok eser kalemi mimari grup tarafından halihazırda projede yer alıyordu. Biz bunlara ek sanatsal tasarımları da iç mimariye dahil ederek tümünün üretimlerini gerçekleştirdik."

Proje kapsamında çağdaş sanat dilinde, görsel olarak genç ve dinamik çalışmalardan oluşan bir seri çalışma yapılmış. Bu çalışmalar, firmanın gelecek

vizyonunun bir göstergesi olarak hem firmaya genç ve yenilikçi bir ifade, hem de mekanlarda dinamik ve görsel olarak canlılık kazandıran bir estetik duyumsama yaratmış. Buna ek olarak toplantı odası için yerine özel bir parametrik enstalasyon tasarlanmış, ki bu çalışmanın güçlü bir hareket etkiyi mekana taşıdığı söylenebilir. Ayrıca metal çarkların bir parametrik soyutlaması olması açısından firmanın metal malzemeyle olan bağlam ilişkisine uygun bir sonuç ortaya çıkmış.

Firmanın yönetici odası için gerçekleştirilen metal soyut heykel ve büyük boyutlu tuval üzerine yağlı boya çalışma da hem ofis ciddiyetine uygun bir ifadeye sahip olması, hem de yarattığı pozitif duyusal etki açısından mekana değer katıyor. Bunlar dışında koridor alanında gerçekleştirilen metal uçan kuşlar enstalasyonu da ofise özgün bir atmosfer kazandıran, aynı zamanda çok farklı perspektiflerden görülebilen bir çalışma olarak projede yerini almış.

Bu proje, Team Project ve Alan Project'in iş birliğiyle gerçekleşen ve Türkiye'de örneğine az rastladığımız, sanatla mimari tasarım birlikteliği için örnek teşkil edecek nitelikte. Buradan yola çıkarak hem mekan psikolojisi, hem kurumsal kimlik üretimi, hem de üretilen mekanların niteliği açısından dikkate değer sonuçlar açıkça görülebiliyor. Özellikle mekanı oluşturan donatıların özellikli ve yenilikçi bir bakış açısıyla nasıl ele alınabileceği, görselliğin de işlevsel ihtiyaçlara cevap verebilecek bir anlam ve değer sistemi sağladığı görülüyor. Bu tip çalışmaların Türkiye'de ve dünyada ofis tasarımı ve kullanıcı ihtiyaçlarına dönük olarak yapılacak çalışmalar için cesaretli ve sanatın gücüne inanan başka işlere ilham vereceğine inanıyorum.

Kaynaklar:

*Maslow, A.H. (1943), "A Theory of Human Motivation. Psychological Review" 50 (1), 370-396. doi: 10.1037/h0054346

*Melewar, T.C. and Saunders, J. (2000), "Global Corporate Visual Iden ty Systems: Using an Extended Markeing Mix", European Journal of Markeing, Sayı: 34 (5), s.538-550.

* Sağıroğlu M.P., Aysu G.Ç., "Bütüncül Kurumsal Kimlik Stratejisinde Mimari Tasarımın Önemi", Megaron Journal, Cilt: 11, Sayı: 3.

*Wheeler, A. (2009), Designing Brand Identy, John Wiley&Sons Press.

*Zevi, B. (1948), "Mimarlığı Görebilmek", Daimon Yayınları, s.144.

Çalışma ofisi, floppy disketler.

Toplantı odası, floppy disketler.

Yönetici odası, tablo ve metal heykel.